

Краснокутська Л. О.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник: Стамат В. М.,
канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту та маркетингу,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ЗМІНИ В ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Фінансова безпека держави, як елемент національної безпеки, є основою економічного розвитку країни та гарантує суверенітет і цілісність країни та гідний рівень життя її громадян. Питання фінансової безпеки держави набуває особливого значення в умовах введення воєнного стану Указом Президента України від 24 лютого 2022 року. Це пов'язано з тим, що функціонування Збройних Сил та інституцій сектору безпеки і оборони залежить від належного та стабільного фінансового забезпечення за рахунок внутрішньої та зовнішньої допомоги. Законодавець зазначає, що пріоритети забезпечення захисту та оборони держави у мирний час потребують «адекватного бюджету та основних напрямів використання фінансових ресурсів для досягнення поставлених цілей і виконання передбачених завдань».

Дослідження фінансової безпеки на основі статистичних даних про розвиток підприємств державного та приватного секторів і домогосподарств за останні три роки, тобто від пандемії до повномасштабного вторгнення, дозволили науковцям стверджувати, що основою фінансової безпеки країни є особисті фінанси [1].

За роки війни бюджетний процес в Україні зазнав низки важливих змін, результатом яких стало реформування дохідної та видаткової частин державного бюджету України на 2022 рік. Для регулювання бюджету держави з правової точки зору підставою є рішеннях уряду. Враховуючи воєнний стан в Україні, Державна казначейська служба за погодженням з Міністром фінансів прийняла наступні рішення щодо видатків на національну безпеку і оборону, щодо заходів з коригування бюджету в умовах воєнного стану, а також щодо видатків головних розпорядників бюджетних коштів у межах бюджетних призначень, затверджених Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» [2]. Перерозподіл виплат та їх фінансове забезпечення здійснюється шляхом внесення в установленому порядку змін до Державного бюджету України на 2022 рік [3].

Відповідно до цієї поправки, на період дії воєнного стану:

- для спрощеної системи оподаткування збільшено граничний обсяг сплати єдиного податку до 10 млрд грн;

- введено ставку нову для єдиного податку у розмірі 2% від обороту, яка могла застосовуватися на добровільних засадах. Було знято обмеження на кількість працівників суб'єкта господарювання. Також знято обмеження на види діяльності (крім акцизного збору, грального бізнесу, валютних операцій та видобутку і реалізації корисних копалин);

- штрафи та пеня за несплату ЄСВ скасовуються;

- товари, знищені внаслідок воєнних дій або передані для потреб оборони країни, не є об'єктом оподаткування ПДВ;

- процедура реєстрації податкових накладних призупинена, а податковий кредит може накопичуватися на підставі первинних документів [4].

Основні доходи державного бюджету України формувалися за рахунок експорту сільськогосподарської продукції, розвитку металургійної промисловості та доходів від інформаційних технологій [5,6]. В 2023 році більшу частину доходів до бюджету складають податкові надходження (41,92%), неподаткові надходження (38,60%) та кошти від фінансування країн Європейського Союзу, фінансових міжнародних організацій, що становить 18,0%. Державним бюджетом закладено, що в Україні буде дефіцит бюджету, адже більша половина доходів нашої країни йде на оборону держави [7].

З метою недопущення руйнування економіки в умовах війни та протидії цим загрозам у фінансовій системі держава має на меті системне забезпечення надходжень до бюджету через розвиток власної виробничої бази, особливо малого та середнього бізнесу, а також через збереження промислових та сільськогосподарських державних підприємств на територіях, вільних від бойових дій та не окупованих. Необхідно внести зміни до нормативно-правових актів, слід звернути увагу на елементи фінансової системи, які впливають на фінансову безпеку, а саме на бюджетну систему, банківську систему, податкову систему та безпеку фінансового сектору підприємств, які працювали в країні під час війни.

Список використаних джерел

1. Ганзюк С. М., Драй О. О. Загрози фінансовій безпеці України. *Modern Economics*. 2023. № 38(2023). С. 28-33. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V38\(2023\)-04](https://doi.org/10.31521/modecon.V38(2023)-04).
2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: 182 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 01.11.2023).
3. Доценко І. Фінансова державна підтримка суб'єктів підприємництва в умовах війни. Трансформація національної, закордонної моделей економічного розвитку та законодавства в умовах воєнного часу. Луцьк. 2022. С. 179-182.
4. Деякі питання казначейського обслуговування Розпорядження Кабінету міністрів України від 25.02.2022 р. № 182-р URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-kaznachejskogo-obslugovuvannya-182-250222> (дата звернення: 01.11.2023).

5. Полторак А. С. Методичний підхід до оцінки стану фінансової безпеки регіонів України. *Агросвіт*. 2019. № 18. С. 29–36. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.18.29.

6. Полторак А. С. Тіньова економіка як внутрішня загроза фінансовій безпеці України. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2019. № 3(9). С. 104-111. DOI: 10.5281/zenodo.3805257.

7. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/> (дата звернення: 02.11.2023).